

From: Rabbi Yossi Sohn Date: Sun, Feb 21, 2021 at 7:31 AM
Subject: Amazing discovery on Lewiston Jewish life at the turn of the Century
To: Nancy Davidson, Maine Jewish Museum

I just received your email regarding the exhibition delayed due to the coronavirus crisis, and thanked Hashem for this piece of information, because I have recently discovered a startling document, probably the earliest Jewish document of the Lewiston-Auburn area, which sheds much light on the Jewish Community life in the years 1900-1901, and could add much colour to your exhibition.

Whilst researching this document, the great Maine Jewish Digital Database came to hand in a very useful way, as many of the people mentioned in the document are actually important people whose presence is well-documented there. Notwithstanding, many members of the community mentioned in the document, are unknown to the Database and this is, therefore, the first time the existence of these Community members have been reported. Owing to the fact that the Lewiston community was founded at the turn of the century we can safely presume that we have discovered a comprehensive list of the founding community members in Lewiston.

Since community life at this very unsettled time was precarious and disorganised, it is no wonder that documentation of these years is lacking, and writing up a history of the Jewish founding community of those years can definitely be a challenge. Well, this document which was lying unnoticed in the archive of the Jerusalem-based Knesset Israel charity organisation better known as the Vaad HaKlali (Central Committee) gathering dust and waiting for someone to take care enough to look it over, can surely provide many missing historic details.

As this document came on my desk, I began with transcription of the words (written in Hebrew) to ease up the research aspect, and as I progressed through the document I became more convinced of its historic relevance which should really make its way to a local Jewish Museum in order to provide the Public with a glimpse into their Community's history.

The background story behind this rare discovery, lies in the Jerusalem Community of the 19th Century which subsisted on donations being sent in from Jews of foreign countries, where there was a special collection made on a regular basis to benefit the Yishuv as the Jewish community in the Holy Land was called. The individuals who organised the collections in each community were for the most part community leaders, with the legendary Chief Rabbi of New York, Rav Yaacov Yisef, being the figurehead of the American Contingency of the organisation,

The collection was picked up a couple of times annually with the fundraisers who travelled from village to village on behalf of their brethren in Jerusalem, and the Community Leader / Rabbi would give the money accompanied with a letter detailing the names of each donor and their donation, whereafter the fundraiser would send the entire amount with the accompanying letter to Jerusalem. The office in Jerusalem would then write up a receipt for each donation separately, and these would serve as proof of their safe delivery, without which the fundraiser would not be able to return in the future. Many community heads utilised this as an opportunity to correspond with the Rabbinical head of Jerusalem Community, Rav Shmuel Salant, and request on behalf of their community etc.

In his letter to Jerusalem, in the pen of Rabbi Chaim Gutkovsky, he writes about the community's stance in favour of the General Charity Organisation of Knesset Israel, even to the point of ostracizing the new Committee of Kolel America, and he makes a point of mentioning the 3 institutions which were authorised to partake in the donations, and finally writes a beautiful Shana Tova letter to Rav Shmuel Salant the Rabbi of Jerusalem.

I am including the transcript of his letter, and I would be most obliged to sell you this exceptional document for the purpose of your exhibition. (All names which appear on the Database of Discoring Jewish Maine, are in bold):

Sincerely,

Rabbi Yossi Sohn

בע"ה

שמות המתנדבים מעות בהקופות הקבועים בביתם היום –

שלשה קופות, רמבה"נ – ב"ח ות"ח ויישעה"ח – ובית היתומים – וכעת קבצתי

מהקופות האלו הסך הנכתב למטה

בית היתומים			רמבה"נ	ב"ח ות"ת וישיעה"ח
	מתנה	אורח ר' אלי' מרדכי ב"ר משה ממיאק סילווער	13	13
		אורח ר' אלי' ב"ר ארי' ממיאק ראטעק	13	13
35	לואיסטאן	ר' יוסף ב"ר יצחק גרינבערג	1	1
	"	ר' אברהם ב"ר משה בערענשטיין	12	12
	"	ר' אברהן יהודא ב"ר דוד מענדעלסאהן	"	"
7	"	ר' משה בהר"ר שמואל לעווין	25	25
25	"	ר' נפתלי הירש ב"ר יהודה משה גארדאן	"	"
25	"	ר' חיים יצחק ב"ר ישעי' בערמאן	25	25
20	"	ר' אהרן ברלין	15	15
	"	ר' אברהם ב"ר חיים הכהן גוטקובסקי	68	68
36	"	ר' מרדכי ב"ר אהרן קרלינשטיין	"	"
31	"	ר' מרדכי דוב ב"ר שמואל הכהן צימערמאן	75	41
60	"	ר' שמרי' ב"ר מאיר סיג"ל		
27	"	ר' חיים ב"ר שבח סימאנסקי	30	30
1	02	ר' יצחק ב"ר מרדכי גרינבערג	"	"
50	"	ר' יעקב שמרי' ב"ר בנימין קלאצקי	50	50
10	"	ר' משה ב"ר מיכל בעקער	"	"
30	"	ר' נתן נטע בהר"ר משה צבי מארקסאהן	22	28
32	"	ר' מרדכי ב"ר יצחק הכהן	34	32
26	"	ר' שרגא פייעל סילווערמאן	"	"
32	"	ר' מנשה ב"ר משה שוסטער	25	39
31	"	ר' משה ב"ר ארי' מאצקאווסקי	19	"
	"	ר' זלמן יצחק ב"ר מאיר שו"ב	58	49
10	"	ר' הלל ב"ר שלמה מרדכי ראסס	45	44
	"	ר' מרדכי ב"ר בנימין קלאצקי	10	10
38	"	ר' אברהם ב"ר דוד האריסבערג	33	34
17	"	ר' יהושע יעקב ב"ר אברהם זוסמאן גאלדבערג		
40	"	ר' יוסף ב"ר חיים הכהן גוטקאווסקי		
25	אבורן	ר' חיים ארי' סאוויץ	25	"
28	"	ר' שלום ב"ר מרדכי קאנטער	28	23
	"	ר' ארי' בעקעלעיימק	19	"
737			964	912

בית היתומים			רמבה"נ	ב"ח ות"ת וישיעה"ח
	27	אבורן	ר' שמואל ארי' ב"ר חיים ראזענבערג	22
	50	"	ר' משה פיוויל ב"ר ישראל הלוי מיללער	50
		"	ר' זלמן ב"ר גרשון הלוי	27
		"	ר' דוב ב"ר ארי' בעקעלייעמק	
	25	"	ר' מרדכי יהושע ב"ר שמעון העניג גבאי	
		לואיסטאן	ר' בנימין ב"ר אברהם סילווערמאן	50
	24	"	ר' אברהם ב"ר יוסף שליט	21
	54	"	ר' אברהם ב"ר יהודא סינגער	22
1	09	"	ר' שמואל דוב עפשטיין	
		"	ר' זאב ב"ר יהודא לייב קלאסס	10
		"	ר' מאיר ב"ר ישראל ראזענבלום	50
	20	אבורן	ר' מאיר ב"ר יהודא שפירא	11
1	15	"	ר' דוד ב"ר יהודא שפירא	55
	16	"	ר' יחזקאל דוד ב"ר אברהם הלוי סיגל	31
	35	"	ר' יוסף ב"ר אהרן יצחק שו"ב	40
		"	ר' אברהם ב"ר זוסמאן ווינדערעניץ	22
	31	"	ר' אליעזר ב"ר יצחק יוסף אבראמסאהן	
	25	"	ר' משה מענדעל ב"ר אברהם אבא שופאוויץ	44
	25	"	ר' שמעון ב"ר מאיר יהודא גארפינקול	
	34	"	ר' יעקב ה"ר חיים קאבאצניק	24
	11	"	ר' מרדכי ב"ר ארי' באקעלעיימק	5
	28	"	ר' צבי ב"ר יעקב איזאקסאהן	25
	34	"	ר' משה ב"ר יחזקאל לילאנסקי	33
	20	"	ר' חיים מיכאל ב"ר צבי יהודא הכהן	20
	39	"	ר' יהושע ב"ר יעקב איזאקסאהן	48
	50	"	ר' אברהם אלטער ב"ר ארי' מענדעלסאהן	50
	51	"	ר' יעקב יעקיל עם אחיו ר' משה ב"ר יוסף שפירא	11
		"	אשת ר' יעקב יעקיל הנ"ל הענא	71
	40	"	ר' שבת ב"ר יחזקאל שפירא	30
	55	"	ר' מענדעל ב"ר ארי' מענדעלסאהן	37
		"	ר' יוסף ב"ר אהרן לעווין	50
9	21			88
7	37		טראנספארט מעבל"ד	12

16	38			19	42	19	00
----	----	--	--	----	----	----	----

וכעת יעמדו על הברכה ג"כ אלו הנקובים בשמותם מטה היושבים בכפר בראנשוויג ואלו הן

בית היתומים				רמבה"נ		ב"ח ות"ת וישיעה"ח	
					25		
2	14		ר' שמואל זלמן ב"ר יצחק	1	66	1	36
1	60		ר' מאיר ב"ר ישראל אבעלאון				
1	-		ר' מאיר ב"ר צבי גאלדבערג		10		10
	25		ר' ראובן ב"ר אברהם ראבערט				
4	99		ר' חיים ארי' ב"ר יחזקאל לילאנסקי	2	1	1	46
16	58		טראנספערט מעלד"ף	19	42	19	00
21	57			21	43	20	46

ובסף הכל שלמו לחשבון הכללי סך 63.40 ר"ט אמעריקאן

והנה אנו שולחים כעת א דראפט על סך שנים עשר פענט וגם שנים עשר שילינג ושמנה פענס, ככה עולים הסוחר שלנו במנה אנגלית, וברוב טוב כבוד תורתו הרמה הגאון הצדיק וכו' חראה לחלקם ביעקב ולתת להם איש כפי נחלתו הניתן מעירנו בעד השלשה קופות הנ"ל,

ויקבל נא ברכתנו להגאון הצדיק הר"ר שמואל סאלאנט אשר אנו מברכים אותו וג"כ בכלל כל ישראל בכתיבה וחתימה טובה כאוות נפשו היקרה וכחפץ אוהביו מרחוק.

חיים ב"ר יצחק הכהן גוטקאווסקי גבאי מלאוויסטאן

מרדכי יהושע ב"ר ישראל שמעון העניג גבאי מאבורן

המעות של בית יתומים סלקנו ושלחתי להם רשימתם